

בבית המשפט העליון

רע"א 4828/19

לפני: כבוד השופטת יי וילנר

המבקשים: 1. אריה שמם
2. אברהם אמגר

נגד

המשיבים: 1. עו"ד זאב דסברג
2. כונס הנכסים הרשמי

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים בפר"ק 20493-07-10, מיום 12.6.2019, שניתנה
על-ידי כב' השופט א' דורות

בשם המבקשים: עו"ד רון סמוראי

בשם המשיב 1: בעצמו

בשם המשיב 2: עו"ד אסף ברקוביץ'

פסק-דין

מאימתי יש למנות את תקופת ההתיישנות של תביעה נגד נושאי משרה בחברה
בפירוק במצבים שבהם במועד כניסת החברה לפירוק חלפו למעלה משבע שנים מיום
היווצרות עילת התובענה. זו השאלה העומדת במרכזה של הבקשה שלפניי.

1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א'
דורות) בפר"ק 20493-07-10 מיום 12.6.2019, בגדרה דחה בית המשפט המחוזי את
בקשת המבקשים לסלק על הסף את בקשתו של המשיב 1 למתן הוראות נגדם לפי סעיפים
374-373 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 (להלן: פקודת החברות), בין
היתר מחמת טענת התיישנות.

2. המבקש 2 שימש כמנהלה הטכני של חברת שמשון מערכות וביטחון בע"מ (להלן: החברה) למן הקמתה, ובשנת 1998 מונה למנכ"ל משותף. המבקש 1 הצטרף לחברה בשנת 1991 ומונה אף הוא למנכ"ל משותף בה.

3. החברה, אשר נוסדה בשנת 1989, הוקמה במטרה לאגד מפיצי דלתות שריונית חוסם ומפיצים נוספים ובכך לקבל זיכיון בלעדי למכירת דלתות של שריונית חוסם בישראל. בשלהי שנות ה-90 הלכה ופחתה פעילות החברה, ובשנת 2000 הודיעה יצרנית דלתות שריונית חוסם, על ביטול הזיכיון שניתן לחברה. משהחברה לא עמדה בהתחייבויותיה, הוגשה ביום 14.7.2010 בקשה לפירוקה, וביום 14.11.2010 ניתן צו פירוק נגד החברה ומונה לה מנהל מיוחד. ביום 5.7.2011 מונתה תחת המנהל המיוחד בעלת תפקיד אחרת, אשר הוחלפה אף היא עם מינויו של המשיב 1 ביום 23.12.2012 למפרק החברה (להלן: המפרק).

4. ביום 8.11.2017, כחמש שנים לאחר מינויו, הגיש המפרק לבית המשפט המחוזי בקשה למתן הוראות נגד המבקשים (להלן: בקשת המפרק). בבקשתו טען המפרק כי המבקשים ניהלו את החברה במרמה, ולמצער בהתרשלות תוך נטילת סיכון בלתי סביר, ומשכך יש לחייבם בתשלום מלוא חובות החברה ובהשבת נכסיה או שווים, מכוח סעיפים 374-373 לפקודת החברות. בכלל זה, נטען לשורה של מעשים ומחדלים מצד המבקשים במסגרת עסקאות בנכסי החברה והעברות תשלומים שונות אשר בוצעו בין השנים 2002-1996.

5. המבקשים, מצדם, טענו כי יש לסלק את בקשת המפרק על הסף, וזאת, בראש ובראשונה, מחמת התיישנות. לטענתם, המעשים הנטענים בבקשה התרחשו בסוף שנות ה-90 ובשנים 2001-2002, ומשכך כניסת החברה בשנת 2010 להליכי פירוק אינה יכולה להצמיח מחדש למפרק עילות תביעה אשר התיישנו זמן רב בטרם החלו הליכי הפירוק של החברה. עוד טענו המבקשים כי יש לסלק את בקשת המפרק על הסף ולו בשל השיהוי הרב אשר דבק בהגשתה, בסוף שנת 2017, כשחקירת המבקשים על-ידי המפרק נערכה עוד בשנת 2014. כמו כן, נטען כי אין מקום להגשת הבקשה האמורה בטרם בדיקת תביעות החוב שהגישו המבקשים נגד החברה, שכן לו היתה מתבצעת בדיקה כאמור היה מתברר, לטענתם, כי החברה היא אשר חייבת להם סכומי כסף ניכרים, ולא להיפך. אעיר כי המבקשים העלו טענות נוספות, אשר נדחו בהחלטת בית המשפט המחוזי. ואולם, משמיקדו המבקשים את טענותיהם בבקשת רשות הערעור שלפניי אך כלפי חלק

מקביעותיו של בית המשפט המחוזי, כפי שיפורט להלן, הובאו רק הטענות וההכרעות הרלוונטיות להכרעה בבקשה דנן.

החלטת בית המשפט המחוזי

6. ביום 12.6.2019 דחה בית המשפט המחוזי את טענות הסף שהעלו המבקשים נגד בקשת המפרק. אשר לטענת ההתיישנות, קבע בית המשפט המחוזי כי בהתאם לסעיף 8 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, אין די בהתגבשותה של עילת תביעה על-מנת שיחל מרוץ ההתיישנות, אלא יש לבחון אף אם התובע ידע או היה עליו לדעת את העובדות המקימות את עילת התביעה, כך שהיה בידיו כוח תביעה ממשי. במסגרת כך, התבסס בית המשפט המחוזי על קביעת בית משפט זה בע"א 5017/92 מרכז הארגונים בע"מ (בפירוק ובכינוס) נ' עוזר, פ"ד נא(2) 200 (1997) (להלן: עניין מרכז הארגונים או הלכת מרכז הארגונים), לפיה אין לייחס לחברה את ידיעת נושאי המשרה הנתבעים לצורך תחילת מרוץ ההתיישנות של תביעה המבוססת על סעיף 374 לפקודת החברות, אלא יש לבחון מהו המועד שבו מעשיהם הנטענים של נושאי המשרה התגלו או יכולים היו להתגלות בשקידה ראויה לגורם רלוונטי אחר בחברה, כדוגמת מנהלים נוספים או חדשים, לפני כניסתה להליך הפירוק, או לבעל תפקיד – עם כניסתה להליכי פירוק. משכך, קבע בית המשפט המחוזי כי מרוץ ההתיישנות של התביעה שבענייננו התחיל עם היוודע למפרק העובדות המקימות את עילת התביעה, שכן העסקאות מושא בקשת המפרק "לא יכולות היו להתגלות בשקידה סבירה לגורם המעוניין לעמוד על משמר זכויות החברה ולהגן על נכסיה מפני נושאי המשרה שבה אלא עם מינוי בעל תפקיד". עוד צוין בהקשר זה כי אף לא נטען על-ידי המבקשים כי היה ביכולתם של מי מטעם החברה לגלות את דבר המעשים המיוחסים להם עוד בטרם מינוי המפרק. כמו כן, ציין בית המשפט המחוזי כי ביחס לתביעת המפרק המבוססת על ניהול במרמה לפי סעיף 373 לפקודת החברות חל סעיף 7 לחוק ההתיישנות, ומשכך נדרשת ידיעה בפועל של המפרק בדבר העובדות המהוות את עילת התביעה על-מנת להתחיל את מרוץ ההתיישנות.

בהחלטתו, דחה בית המשפט המחוזי אף את טענת השיהוי שהעלו המבקשים, וזאת נוכח חוסר שיתוף פעולה מתמשך מצדם בהעברת מידע והמצאת מסמכים דרושים – הן למנהל המיוחד אשר מונה בתחילה והן למפרק בהמשך לכך. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי יש מקום למנות מומחה מטעם בית המשפט לשם בחינת הגרסה העובדתית שהועלתה על-ידי המבקשים בתגובתם לבקשת המפרק, על הנספחים הרבים אשר צורפו מטעמם על-מנת לבססה.

על החלטה זו נסובה בקשת רשות הערעור שלפניי.

הבקשה דנן

7. בבקשתם שבים המבקשים על טענותיהם בבית המשפט המחוזי, וטוענים כי בית המשפט קמא שגה בקבעו כי אין לסלק על הסף את בקשת המפרק מחמת התיישנות. לטענת המבקשים, קביעה לפיה ניתן לנהל נגדם תובענה בגין אירועים שהתרחשו לפני למעלה מעשרים שנה נוגדת את ההצדקות למוסד ההתיישנות וכרוכה בפגיעה משמעותית בזכויותיהם הדיוניות וביכולתם להניח תשתית ראייתית, להמציא מסמכים רלוונטיים ולזמן עדים לצורך הגנתם. לטענת המבקשים, מרוץ ההתיישנות מתחיל ביום שבו נולדה עילת התביעה (סעיף 6 לחוק ההתיישנות), ובענייננו – במועד ביצוע המעשים הנטענים בין השנים 1996-2002, ומשכך, יש לקבוע כי תביעת המפרק התיישנה, שכן חלפו למעלה משבע שנים מיום הולדתה (סעיף 5(1) לחוק ההתיישנות). בהקשר זה, טוענים המבקשים כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שביסס את החלטתו על הלכת מרכז הארגונים, שכן נדונה בגדרה שאלת התיישנותה של תביעה אשר במועד הפירוק טרם חלפו שבע שנים להיווצרות עילתה, וזאת בשונה מענייננו. לטענת המבקשים, יש להבחין בין המקרים ולקבוע כי תחולתה של הלכת מרכז הארגונים מתוחמת אך למקרים שבהם במועד הפירוק חלפו פחות משבע שנים כאמור, שאחרת, כך נטען, נמצאו מניחים על כתפיהם של נושאי משרה, כנתבעים פוטנציאלים, נטל בלתי סביר להחזיק ברשותם העתקים של כל מסמכי החברה למשך עשרות שנים, על-מנת להבטיח את יכולתם להתגונן מפני תביעה אפשרית במקרה של כניסת החברה להליכי פירוק.

כמו כן, שבים המבקשים על טענתם כי יש לסלק את בקשת המפרק על הסף מחמת שיהוי בהגשתה, וזאת, כנטען, בהיעדר כל ראיה מצד המפרק לכך שהעיכוב בהגשת הבקשה אינו רובץ לפתחו. בתוך כך, מציינים המבקשים כי נגרם להם נזק ראייתי משמעותי נוכח השתהותו זו של המפרק. עוד טוענים המבקשים כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא קבע כי אין מקום להידרש לבקשת המפרק כל עוד תביעות החוב שהגישו טרם נבדקו על-ידו, שכן ביצוע בדיקה כאמור היה מייתר לטענתם את הצורך בניהול הליך משפטי נגדם. עוד נטען בהקשר זה כי הימנעות המפרק מבדיקת תביעות החוב אינה מתיישבת עם סעיף 374 לפקודת החברות, מכוחו הוגשה בקשת המפרק, אשר מטרתו לאפשר למפרק לנקוט בהליך מהיר ויעיל.

8. בתשובתו סומך המפרק ידיו על החלטת בית המשפט המחוזי, וטוען, בין היתר, כי כל עוד לא מונה מפרק לחברה הרי שלא ניתן לייחס לה ידיעה בדבר מעשיהם,

ומחדליהם של נושאי המשרה בה שהתנהלותם היא-היא אשר הקימה את עילת התביעה. משכך, נטען כי מרוץ ההתיישנות החל, לכל המוקדם, במועד מינוי המפרק לחברה. בתוך כך, טוען המפרק כי יש לדחות את טענת המבקשים לפיה הלכת מרכז הארגונים אינה חלה בענייננו, שכן, בהיעדר ידיעה של גורם אחר בחברה לבד מנושאי המשרה (הם הנתבעים בענייננו) על אודות עילת התביעה קודם להליך הפירוק, יש לקבוע כי מרוץ ההתיישנות כלל לא החל, וזאת אף אם המעשים המקימים את עילת התביעה התרחשו למעלה משבע שנים טרם כניסת החברה לפירוק. אשר לטענת השיהוי, טוען המפרק כי העיכוב רובץ כולו לפתחם של המבקשים, נוכח חוסר שיתוף הפעולה המתמשך מצדם עם בעלי התפקיד במסגרת ההליך הנדרש לבירור עילת התביעה שבענייננו. כמו כן, טוען המפרק כי אין כל בסיס משפטי לטענת המבקשים לפיה לא ניתן להגיש תובענה לפי סעיפים 374-373 לפקודת החברות כל עוד טרם הוכרעו תביעות החוב.

9. כונס הנכסים הרשמי, הוא המשיב 2 (להלן: הכנ"ר), מצטרף בתשובתו לטענות המפרק, וטוען כי צמצום תחולתה של הלכת מרכז הארגונים אך למקרים שבהם במועד הפירוק טרם חלפו שבע שנים מן המועד שבו נולדה עילת התביעה – מנוגד להצדקה המונחת ביסוד ההלכה האמורה, אשר נועדה לאפשר למפרק להתמודד עם בעיית הנציג המתעוררת כאשר נושאי המשרה נגועים בעניין אישי הנוגד את טובת החברה. משכך, לטענת הכנ"ר, כל עוד לא מונה מפרק אשר ביכולתו האפקטיבית להגיש תביעה נגד נושאי המשרה בחברה, הרי שאין נפקות לכך שחלפו שבע שנים ממועד הולדתה של עילת התביעה נגדם, ואין לקבוע כי זו התיישנה. עוד מבהיר הכנ"ר כי משהמבקשים לא סיפקו למפרק את המסמכים הדרושים לו, הרי שאי-בדיקת תביעות החוב בתיק הפירוק אינה נובעת ממחדליו של המפרק, אשר פעל בהתאם לנהלי הכנ"ר, הקובעים בין היתר נסיבות לפטור בעל תפקיד מבדיקת תביעות החוב. מכל מקום, נטען כי האפשרות להגשת תובענה לפי סעיפים 374-373 לפקודת החברות אינה כרוכה בבדיקת תביעות החוב בתיק הפירוק. כמו כן, לעניין טענת השיהוי, טוען הכנ"ר כי זו נגועה בחוסר תום לב מובהק מצד המבקשים, אשר הם שהביאו בהתנהלותם לעיכוב משמעותי בהליך.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובתשובות לה, ולאחר שנתתי לצדדים הזדמנות לטעון בעניין החלת תקנה 410 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 ושוכנעתי כי לא תיפגענה זכויותיהם כבעלי דין אם אנהג בהתאם לאמור בתקנה זו, החלטתי לקבל את בקשת רשות הערעור ולדון בה כאילו ניתנה רשות לערער והוגש

ערעור על-פיה. אקדים ואומר כי הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות – הכול כמבואר להלן.

מסגרת נורמטיבית

חוק ההתיישנות – תחילת מרוץ ההתיישנות ו"התיישנות שלא מדעת"

11. על-פי סעיף 6 לחוק ההתיישנות, מרוץ ההתיישנות של תביעה מתחיל ביום שבו נולדה עילתה, כאשר תקופת ההתיישנות של תביעה שאינה במקרקעין היא שבע שנים (סעיף 5(1) לחוק ההתיישנות).

ואולם, סעיף 8 לחוק ההתיישנות, שכותרתו "התיישנות שלא מדעת", קובע דרישה נוספת לצורך תחילת מניינו של מרוץ ההתיישנות, ומורה כדלהלן:

"נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה" (ההדגשה הוספה, י.ו.).

הנה כי כן, בהתאם להוראת הסעיף האמור וכפי שגם נפסק לא אחת, תחילת מניינה של תקופת ההתיישנות מושעת כל עוד אין בידי התובע הקונקרטי ידיעה הדרושה לצורך הגשת התובענה (אי-ידיעה סובייקטיבית), וכל עוד התובע הסביר לא יכול היה למנוע את אי-הידיעה ולגלות מידע זה (אי-ידיעה אובייקטיבית; ראו גם: ע"א 393/08 שגיא נ' כפר ביאליק כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פסקה 24 (23.2.2010); רע"א 901/07 מדינת ישראל – הוועדה לאנרגיה אטומית נ' גיא-ליפל, פסקה 49 (19.9.2010); ע"א 7589/13 establishment adoka נ' מכוני ויצמן למדע, פסקה 8 (8.6.2015); טל חבקין התיישנות 155-160 (2014)). עוד יש להטעים ולהעיר בהקשר זה כי כאשר התובע לא ידע ולא היה עליו לדעת על אודות מידע חיוני לצורך הגשת התובענה, הרי שנחלשות ההצדקות המונחות ביסודו של מוסד ההתיישנות, שכן במצבים מעין אלה לא ניתן לראות באי-הגשת תובענה משום ויתור מצד התובע על זכויותיו באופן שהוביל להסתמכות לגיטימית של הנתבע (ראו: עניין גיא-ליפל, בפסקה 40; חבקין, בעמודים 155-156).

12. אשר לידיעתו של תאגיד על אודות עילת תביעה העומדת לרשותו, קבעה הפסיקה כי בהתבסס על תורת האורגניזם, ניתן לייחס ידיעה לתאגיד כאשר אורגן שלו – ובכלל זה, דירקטור, נושא משרה בכיר או כל נושא משרה אשר ניתן לראות את פעולתו

כפעולת התאגיד עצמו – ידע או יכול היה לדעת על העובדות המקימות את עילת התביעה (ראו והשוו: ע"פ 3027/90 חברת מודיעים בינוי ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 364 (1991); חבקין, בעמוד 188). הנה כי כן, מרוץ התיישנותה של תביעה העומדת לתאגיד, יחל מן המועד שבו ידע אורגן שלו – ידיעה סובייקטיבית או ידיעה אובייקטיבית – על קיומה של עילה כאמור.

ואולם, האם ניתן לייחס לתאגיד את ידיעתם של נושאי המשרה בו לצורך מניין תקופת ההתיישנות של תביעה המכוונת נגד אותם נושאי משרה? בשאלה זו עסקה הלכת מרכז הארגונים, אליה אדרש כעת.

הלכת מרכז הארגונים – השעיית מרוץ ההתיישנות של תביעה נגד נושאי משרה בהליך פירוק

13. בעניין מרכז הארגונים נדונה בקשתה של מפרקת לתבוע נושא משרה בחברה בגין עילה אשר נוצרה למעלה משבע שנים לפני הגשת התביעה. נקבע שם כי אין לייחס לתאגיד את ידיעת נושאי המשרה הנתבעים לצורך תחילת מרוץ ההתיישנות של התביעה נגדם (ראו גם: צפורה כהן פירוק חברות כרך ב' 996-998 (מהדורה שניה, 2016)). על כך כתב כב' השופט צ' טל:

"מִכְסָּה פְּשָׁעִיו לֹא יִצְלִיחַ" (משלי כח, יג) ולכן לא ייתכן שידיעתו וכיסויו של החוטא על מעשיו תיחשב לגילוי שממנו ואילך תימנה תקופת ההתיישנות. [...] לכך יש להוסיף, שיחסי מנהל כלפי החברה שלו הם יחסי נאמנות, וביחסים כאלה אין חלה התיישנות כל עוד לא נתגלתה הפרת האמון מצד הנאמן [...] 'ידיעת' המנהלים החוטאים אינה ידיעה שממנה תחל תקופת ההתיישנות" (שם, בעמוד 212; ההדגשות הוספו, י.ו.).

14. עוד אעיר כי כב' השופט י' טירקל, אשר סבר בדעת מיעוט כי סעיף 374 לפקודת החברות מקים עילת תביעה חדשה בפירוק, ומשכך ממילא לא יכולה להתיישן קודם לפירוק, ציין כי אף גישה הרואה בסעיף האמור כמכשיר דיוני-גרידא אינה צריכה להוביל למסקנה כי יש לייחס לתאגיד את ידיעת נושאי המשרה הנתבעים. בשל חשיבות הדברים לענייננו, אביאם כלשונם:

"אולם, אפילו לא נראה בסעיף 374 לפקודת החברות מקור לעילה חדשה אלא מקור לסמכות נוספת או לסעד נוסף בידי הכונס הרשמי, המפרק, נושה או משתתף, הרי שיש לפרש את הסעיף כאילו הוא דוחה את השימוש בסעד שיצר כך שהתקופה שבה זכאים הללו להשתמש בסעד זה מתחילה ביום שבו נודעה להם העילה. שאם לא

תאמר כן, הרי שאתה מקהה את שיניו של הסעיף, כך שלא ניתן יהיה לעשות בו שימוש לגבי מעשים פסולים שגילו הכונס הרשמי, המפרק, נושה או משתתף, אחרי שחלפו שבע שנים, או יותר, מזמן שנעשו. תוצאה זאת המגבילה את השימוש בסעד רק למעשים שנעשו בתקופת שבע השנים שקדמה לגילויים, אינה מתקבלת על הדעת. [...] נשאלת השאלה אם מטעמים של מדיניות משפטית, ראוי לייחס לתאגיד את ידיעתם של נושאי משרה בו, שעשו מעשים פסולים על-מנת להיטיב עם עצמם, תוך פגיעה בתאגיד. לדעתי, חייבת התשובה לכך להיות שלילית. תורת האורגנים באה לשרת יעדים חברתיים מסוימים. אין היא באה להגן על נושא משרה שסרח על-ידי יצירת מצב שבו נשללת מן החברה, או מן המפרק, האפשרות לתבוע אותו בגין מעלליו. [...] משעת מינויו של המפרק יש לראות אותו – לצורך התובענה לפי סעיף 374 לפקודת החברות – כמין 'קטן שנולד', החף מכל ידיעה, אמיתית או קונסטרוקטיבית, בדבר מעשיהם של נושאי משרה שסרחו" (שם, בעמודים 209-211; ההדגשה הוספה, י.ו.).

15. הנה כי כן, נקבע בהלכת מרכז הארגזים כי ככל שעובר להליך הפירוק לא נודעו לאורגן רלוונטי בחברה – אשר "ידו לא היתה במעל" – העובדות המקימות את עילת התביעה נגד נושאי משרה אחרים בחברה, ולא ניתן היה לגלות עובדות אלה "בשקידה ראויה" על-ידי אורגן "תמים" בתקופה שקדמה לפירוק, הרי שתקופת ההתיישנות לא תחל להימנות עד למועד שבו נודע לבעל תפקיד בהליך הפירוק – בפועל או בכוח – על עילת התביעה (ראו שם, בעמודים 212-213; ראו והשוו גם: ע"א 4845/04 קליין נ' בלס, פסקאות 7-8 (14.12.2006); ע"א 6187/15 פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ במעמדה כנאמן לעמיתי "קרן הפנסיה של הסתדרות העובדים הלאומית בע"מ" נ' צולר, פסקה 53 (28.5.2018)).

האם יש להחיל את הלכת מרכז הארגזים אף כאשר במועד הפירוק חלפו למעלה משבע שנים מיום היווצרות עילת התביעה?

16. בענייננו, כאמור, טוענים המבקשים כי יש לקבוע שתחולתה של הלכת מרכז הארגזים מתוחמת אך למקרים שבהם במועד הפירוק חלפו פחות משבע שנים מעת הולדתה של עילת התביעה נגד נושאי המשרה. אני סבורה כי דין טענה זו להידחות, שכן אין כל הצדקה עניינית להבחין באופן קטגורי לעניין החלתה של דוקטרינת ה"התיישנות שלא מדעת" – בין מצבים שבהם במועד הפירוק חלפו למעלה משבע שנים ממועד היווצרות עילת התביעה לבין מצבים שבהם במועד הפירוק טרם חלפו שבע שנים כאמור. כפי שבואר לעיל, תקופת ההתיישנות כלל לא מתחילה להימנות כל עוד אין לתאגיד, באמצעות אורגן שלו, ידיעה סובייקטיבית או אובייקטיבית בדבר העובדות המקימות את

עילת התביעה של התאגיד. לצד זאת, נקבע בהלכת מרכז הארגונים כי אין לייחס לחברה את ידיעתם של נושאי המשרה בה על עילת תביעה העומדת לחברה נגדם, על-מנת "שלא יהא חוטא נשפך" (חלה ב, ז). הנמקה זו כוחה יפה אף במקרים בהם חלפו למעלה משבע שנים ממועד היווצרות העילה ועד מועד הפירוק, שכן בהיעדר ידיעה סובייקטיבית או אובייקטיבית של אורגן אחר בחברה אשר "ידו לא היתה במעל" בדבר העובדות המקימות את עילת התביעה, מניין תקופת ההתיישנות של התביעה כלל לא החל. במצב דברים מעין זה, מרוץ ההתיישנות יחל אך ורק עם כניסתה של החברה להליך פירוק, עם מינויו של בעל תפקיד, ועם היוודע עילת התביעה לבעל התפקיד האמור – בפועל או בכוח.

מן הכלל אל הפרט

17. יישום הדברים שלעיל על עובדות המקרה שלפנינו מחייב בחינתם של שני תנאים מצטברים: ראשית, האם עובר למינוי המפרק אחז אורגן "תמים" כלשהו בחברה בידיעה סובייקטיבית על אודות העובדות המקימות את עילת התביעה? ככל שהתשובה על כך תהא שלילית, יש להוסיף ולבחון, האם במישור האובייקטיבי יכול היה אורגן מעין זה לגלות העובדות האמורות בשקידה ראויה? ואמנם, בבקשה דנן, כמו גם בבקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי, לא טענו המבקשים כי העובדות המקימות לכאורה את עילת התביעה של החברה נגדם נודעו לאורגן רלוונטי אחר בחברה בתקופה אשר קדמה למינויו של המפרק. כמו כן, המבקשים לא העלו כל טענה לכך שניתן היה לגלות עובדות אלו בשקידה ראויה. לפיכך, לא ראיתי להתערב בקביעת בית המשפט המחוזי לפיה מרוץ ההתיישנות של עילת התביעה נגד המבקשים החל רק במועד בו נודע למפרק על העובדות המקימות עילה זו, וזאת על אף שבמועד הפירוק חלפו למעלה משבע שנים מעת היווצרותה.

18. עוד יש להבהיר כי הדברים אמורים ביתר שאת לעניין שאלת התיישנותה של תביעת המפרק בענייננו בכל הנוגע להיבטיה המבוססים על עילת ניהול במרמה לפי סעיף 373 לפקודת החברות. שכן, כפי שנפסק לא אחת, בתביעה אשר עילתה תרמית חל סעיף 7 לחוק ההתיישנות, ומשכך אין די בידעה אובייקטיבית כדי להתחיל את מניין תקופת ההתיישנות של תביעה כאמור, ומרוץ התיישנותה מושעה עד לקיומה של ידיעה סובייקטיבית. על כן, מרוץ ההתיישנות של תביעה מכוח סעיף 373 לפקודת החברות מתחיל אך מיום שנודעו בפועל למפרק העובדות המהוות את עילת התביעה (ראו והשוו: ע"א 675/87 מידל איסט אינווסטורס נ' בנק יפת בע"מ, פ"ד מג(4) 861, 867-871 (1989); ע"א 9800/01 שאוליאן נ' אפרמיאן, פ"ד נח(4) 389, 398-399 (2004); רע"א 3032/08

רייך נ' כהן, פסקה 8 (2.9.2009); כן ראו: חבקין, בעמוד 189; כהן, בעמודים 983-984).

19. נוכח האמור, המסקנה היא כי אין להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי שלא לסלק את בקשת המפרק על הסף מחמת התיישנותה.

20. בטרם סיום, ראיתי לדחות אף את טענת המבקשים לסילוק בקשת המפרק על הסף מחמת שיהוי, וזאת, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, נוכח חוסר שיתוף הפעולה המתמשך מצדם של המבקשים עם בעלי התפקיד שמונו לחברה אשר עיכב את הליך בירורן של העובדות הרלוונטיות הנדרשות לצורך הגשת הבקשה למתן הוראות.

21. כמו כן, לא ראיתי להיעתר אף לטענתם של המבקשים לפיה אין מקום להידרש לבקשת המפרק כל עוד תביעות החוב בתיק הפירוק טרם הוכרעו על-ידו, וזאת משלא הצביעו על כל מקור בדין לקיומה של דרישה כאמור לצורך הגשת תובענה לפי סעיפים 373-374 לפקודת החברות. זאת ועוד, כפי שעולה מתשובתו של הכנ"ר ונוכח הנסיבות שבענייננו, הרי שהמפרק אף פעל בהתאם לנהלי הכנ"ר בנדון.

22. סוף דבר: נוכח כל האמור לעיל, דין הערעור להידחות.

המבקשים יישאו יחד בהוצאות כל אחד מן המשיבים בסך של 2,500 ש"ח.

ניתן היום, כ"א בכסלו התש"ף (19.12.2019).

ש ו פ ט ת